

Kdo vládne angličtinou, tomu doporučujeme Lucienův medailon z pera Alana Levyho, bývalého šéfredaktora týdeníku Prague Post. Ostatním musí postačit několik našich slov a níže uvedený rozhovor, neboť **Lucien Zell** je doma v letu, nikoli v síti.

*Přiletěl jsem domů
a pak jsem zase odletěl
zjistil jsem že mým domovem je let*

Lucien se narodil bez pravé ruky. Od deseti let žil s matkou a starším bratrem v Seattlu. V té době také začal psát básně. Na Cornishově akademii umění vydržel necelý semestr, další rok pak navštěvoval přednášky na Washingtonské univerzitě. Když mu bylo devatenáct, odjel do Evropy. V Londýně spal venku, v Belfastu a Dublinu u dobrých lidí, které cestou potkal; v Zürichu navštívil hrob Jamese Joyce, v Paříži hrob Jima Morrisona; v roce 1994 byl poprvé v Praze; nějaký čas bydlel se svou první ženou v polské Przemysli, pak strávil dva měsíce v Rusku; procestoval Estonsko, Finsko a celou Skandinávii; s mladičkou Maďarkou Anikö pak podnikl cesty do Itálie, Řecka a Izraele, jejich děti se jmenují Eden a Julian.

Od roku 1998 žije Lucien v Praze. Zde píše, recituje a vydává své básně a zpívá a hraje, kde se dá. Jako zpěvák a autor působil ve skupině Wavemen, s níž také nahrál své jediné album (to je součástí jeho druhé básnické sbírky - viz níže). Jak to znělo, můžete posoudit z následujících ukázek:

[Eden's Midnight Playground \(MP3\)](#)

V současnosti zpívá Lucien za doprovodu irského kytaristy a písničkáře **Brena Farrella**. Tak tomu bude i ve čtvrtek 19. dubna v Kavárně pod Vesuvem. Jednu píseň zahraje Lucien na jednoduchý tahací nástroj zvaný shruti-box, navíc přednese také dvě tři vlastní básně. Jejich překlad si budou moci návštěvníci koncertu přečíst v tištěném programu.

22. března si v Kafičku na Malé straně s Lucienem Zellem povídal Jan Řepka.

Narodil ses v Kalifornii. Kde přesně?

Los Angeles.

Kdy to bylo?

No, teď je mi osmnáct. (smích) No ne, jsem ročník 74', když to chceš vědět.

Jakou hudbu jsi poslouchal jako kluk?

První písničkář, který mě zasáhl, byl John Lennon. Píseň *Love*. Zvláštní barva a čistota jeho hlasu se tehdy hluboce dotkly mého srdce, a já jsem poznal, čeho je hudba schopna. To byla moje první velká osobní zkušenost. * Jinak jsem samozřejmě inspirován mnoha muzikanty. Řekl bych, že citově vycházím ze 60. let, to byla velmi silná doba.

Podobně píšou o nás: jako bychom prý byli s tou zlatou dobou folku vnitřně ztotožnění.

Ano. Oni tak ovšem - pro jednodušší srovnání - sahají jako by k šatům, ne však k tomu, co je ukryto pod nimi, i když to tak také cítí. 60. léta představovala pro celý svět určitý mikrokosmos: touhu po utopii, touhu po jiném způsobu života. A - stalo se to sice v 60. letech - ale ten fenomén není nijak podmíněn jednou určitou dobou. Je to spíš přirozená lidská touha, jedna z duchovních cest. To, čemu se říká 60. léta, nejsou nutně právě ona.

Přesně tohle jsem si říkal, když jsem poprvé slyšel první Dylanova alba nebo záznamy z koncertů Vladimíra Merty. Časová vzdálenost najednou nehraje žádnou roli. ☐

Existuje jeden velmi komplexní filosofický termín - imanence: do jisté míry je ten pojem velice složitý, podstata je ale docela jednoduchá. Například takové Shakespearovy hry: právě ony

vládnou jistým druhem imanence. Přestože byly napsány před mnoha staletími, jakmile bys vstoupil do knihkupectví, sáhl do regálu po jakékoli Shakespearově knize, maně ji otevřel a začal číst: najdeš tam život! Bude tam určitá energie, která svým životem přesahuje čas, místo a konkrétní okolnosti vzniku. A to je pravda hudby, pravda každé ryzí umělecké formy. A odtud také silná výzva každé tvorby: cokoli děláš, není zasazeno pouze do konkrétního dobového a místního kontextu, v kterém tvoříš, ale míří to ke každému, kdo se s tvým dílem může, byť teoreticky, setkat. A to je něco nevypočitatelného, něco, co v tobě budí pokoru. Máš-li na paměti, že to, co píšeš a říkáš, může jednou ovlivnit třeba někoho, kdo se teprve narodí, pak znáš sílu takové odpovědnosti.

Proč píšeš?

Proč člověk píše nebo proč vůbec tvoří - to není nic, co by měl nutně pod kontrolou. Charles Bukowski píše (v básni *So You Want To Be A Writer?* - pozn. JŘ), že bys měl trpělivě čekat, až se to v tobě samo ozve. Mělo by to z tvé duše vyletět jako raketa. Dokud ti inspirace netrhá střeva, pak to nedělej. Když už to ale děláš nebo když už to skrz tebe jde, pak to dělej tak dlouho, dokud to v tobě samo nezemře nebo dokud nezemřeš sám. * Když píšu, nemyslím na budoucnost nebo na cokoli jiného, ale spíš na to, aby mohly volně vyvěrat emoce, které ve mně v tu chvíli jsou. Víc než intelektuální činnost to připomíná porod dítěte. Písně jsou mé děti.

Kdy jsi poprvé zjistil, že jsi těhotný?

První básničku jsem napsal v jedenácti.

Kdo ti to udělal?

Nevím. Ale pokud vím, tak jsem za dvaatřicet let ještě neměl menstruaci. * No, vážněji jsem se poezií začal zabývat asi tak v šestnácti.

Co to znamená?

Poznal jsem, že je to něco, čemu se nemám vzpírat. Něco silnějšího než já, než má vůle. Podobné nadání ovšem vždycky provází požehnání i zlořečení, myslím. Dát se takovou cestou je dobré, zároveň však nanejvýš obtížné. Jeden irský písničkář (Jimmy MacCarthy v písni *Bright Blue Rose*

- pozn. JŘ) zpívá: "

Než opustíš cestu, po níž jdou ostatní, musíš narazit na velmi zvláštní ukazatel
."

*

Dokončil jsi školu?

Výuka má v dnešní době bohužel jen zřídka něco společného s původním významem slova vzdělání, latinsky *educatio*, které znamená vyvádět nebo vynášet na povrch, čerpat vodu ze studny. Moderní vzdělávání se většinou zaměřuje na pravý opak - pumpuje vodu do studny, kolik se jí tam jen vejde. Sám momentálně navštěvuji několik přednášek coby neoficiální student, vybral jsem si je ale výhradně proto, že je vedou výjimeční, úchvatní a inspirativní učitelé. * Ale abych se vrátil k tvojí otázce: dostal jsem se na akademii v Seattlu, studoval jsem tam divadlo, po několika měsících jsem ji ale dobrovolně opustil. Myslím, že nejlepšími herci jsou lidé, kteří mají opravdovou duši: James Dean, Marlon Brando, Jack Nicholson. To nejsou obyčejní herci, to jsou lidé, kteří mají duši. Takoví nemusí říct nic, stačí, když jsou na scéně, a jde z nich ohromná síla. A tohle je druh lidí, kterým bych se chtěl, pokud jde o účinkování, podobat. Rád bych rozvíjel svou duši, ne tolik herecké techniky předstírání. Učím se, jak být skutečně sám sebou. Jako strom na kraji lesa.

Nevybízí k tomu hudební vystoupení ještě víc, než to divadelní, dramatické.

V hudbě je myslím důležitá jedna věc: hudební skupina je v podstatě skupina duší, které se spolu snaží sladit, a tak dávají vzniknout jakési skupinové duše. Také publikum je podobným souborem individuálních duší. Koncert pak můžeš chápat jako vzájemnou komunikaci všech zúčastněných duší. A pokud duše na scéně opravdu ladí a mají co nabídnout, pak si to duše v hledišti přebere. Není to nic jiného než setkání duší.

Hrál jsi tedy někdy divadlo?

Lucien Zell: "Jsem lovec"

Napsal uživatel Honza Řepka
Pátek, 13 Duben 2007 02:00

Naposledy vloni v červnu na pražském festivalu Fringe. Byla to hra o poezii, kterou jsem částečně psal i režíroval.

A tehdy v Seattlu?

Během toho krátkého studia ne. Ale předtím jsem asi čtyři roky hrál, mohlo to být nějakých deset až patnáct různých inscenací, činohra i muzikál.

To bylo tvoje hlavní zaměstnání?

Byl to můj hlavní zájem.

A když jsi odešel ze školy?

Když jsem odešel ze školy, tak jsem odjel do Evropy.

Proč?

Především jsem se cítil jako velký neználek. Četl jsem v té době Dostojevského, Joyce, Becketta a další, a uvědomil jsem si, že jsem sakramentsky nezkušený na to, abych těmto autorům porozuměl.

Kdo tě k takové literatuře přivedl?

Dostal jsem se k ní přes kamarády, ale byl jsem otevřený a dost jsem si toho našel sám. Vysloveně jsem ty kořeny, ta světla a inspirace lovil. Byl to takový neustálý lov.

Tak ty jsi tedy lovec!

Ano. Jsem lovec.

*

Jak jsi v Evropě tom lovu pokračoval v Evropě?

Evropská kultura je nanejvýš podnětná. Její historie odhaluje tolik různých vrstev a odstínů! Proto je také nesrovnatelně bohatší než ta americká. Nemluvíme samozřejmě o penězích, nýbrž o kultuře, o umění, o vynikajících myšlenkách.

Ted' jsi v Evropě třináctý rok. Přemýšlíš o tom, že se vrátíš do Států?

Přemýšlím o tom je potud, pokud se to týká mé dráhy - tím myslím hlavně hudbu. Tamější životní styl je mi ale příliš cizí na to, abych se tam usadil.

No, mohl by sis zachovat vlastní životní styl, a přesto tam žít. ☐☐

Ano i ne. Každý způsob života se vždycky opírá o společenské prostředí, v němž ho rozvíjíš. A americká společnost je po mém soudu prázdná. Mělká a velice komercializovaná. Setkal jsem jen s několika skutečně otevřenými, čirými a hlubokými lidmi. Naopak jsem neustále narážel na duševní krokodýly. Na lidi, kteří jsou tak mělcí jako jejich televizní zrak, na lidi, kteří jsou vycvičeni věnovat se jedné věci maximálně tři vteřiny.

Odkud přišli tví předci?

Lucien Zell: "Jsem lovec"

Napsal uživatel Honza Řepka
Pátek, 13 Duben 2007 02:00

Mí prarodiče byli ruští židé. Přišli do Ameriky někdy na začátku 20. století.

Tvoje jméno nezní rusky?

Původně znělo jinak, nevím jak. Jeho podoba se měnila, až zbyl Zell.

*

Kde všude si za těch třináct evropských let byl?

Prvních pět let jsem neustále cestoval. Nějaký čas jsem byl v Izraeli a na Blízkém východě. Pak jsem ale zůstal v téhle části Evropy, potkal jsem tady holku?

Češku?

Maďarku. Máme spolu dvě děti. Naše cesty se ale rozešly.

Pokud vím, tak máš děti tři.

Můj první syn, Timothy, žije s druhou maminkou v Polsku.

Aha. Takže dvě děti v Maďarsku, jedno v Polsku a teď?

?pracuji na tom. Teď mám českou přítelkyni a bydlím na Malé Straně. Neznám místo krásnější

než Prahu.

Jsi věřící?

Jsem. Nevěřím, že je jedna cesta k pravdě. Ale věřím, že je nad námi vyšší moc, a říkám jí Bůh. Znamená pro mě vyšší inteligenci, velkou moudrost. Občas zajdu do kostela, ale nejsem oddaným členem žádné církve.

Zpět na zem: z čeho jsi na své evropské pouti žil?

Byly doby, kdy měli umělci své mecenáše. Příkladně Michelangelo nebo Da Vinci. Tehdy byli obvyklými patrony církev nebo movití příslušníci aristokracie. Já jsem měl několik menších ochránců, ale tím největším byla a je moje maminka. Ona mi věří, ona mi pomáhá a platí nájem. Na všechny ostatní výdaje, na jídlo a na cesty, si vydělám sám. Ale ona mě drží nad vodou. Bez ní bych byl nejspíš na ulici. Protože lidé dnes bohužel básníky a umělce obecně podhodnocují.

Existuje tak nějaká síla, která by tě nutila, abych tak řekl, vykazovat výsledky? □ □

Myslím, že si nevedu zle. Vyšly mi tři básnické sbírky. Ale ano, samozřejmě je důležité, aby si člověk udržel pozornost a aby jeho práce nesla ovoce. Jinak ovšem věřím, že mě brzy čeká průlom a že se finančně osamostatním. To, že jsem závislý na rodině, není nic, nač bych byl hrdý. Ale v tuhle chvíli je to pro mě životně důležité.

Jak jsi zmínil, vyšly ti tři sbírky poezie. Všechny v Praze?

Ano. Vydalo je vydavatelství DharmaGaia, všechny v angličtině, sbírku *Sad Cliffs Of Light* i v českém překladu. Ten je ale momentálně rozebrán.

Kladeš všechny tři knížky vedle sebe, nebo usiluješ o nějaký vývoj.

Doufám, že nějaké pokroky dělám. Všechny tři sbírky mám ale rád stejně. Je to, jako bych měl tři děti. Nemám jednu raději než jinou. Všechny se narodily z lásky.

Činíš rozdíl mezi básní a písní?

Velmi jsem se o to zajímal. Edgar Allan Poe charakterizoval poezii jako "*rytmickou tvorbu krásy pomocí slov*". Hudbu pak měl za jednu z nejvyšších forem umění. Sám se ve svém díle snažil, aby byly jeho verše mimořádně zpěvné. Poznal, že největší básníci jsou zároveň hudebníky. A nejlepší báseň už je písní. Myslím, že to tak opravdu je. Pro mě jsou poezie a hudba dvě ptačí křídla. Když chceš létat, jedno křídlo nestačí.

Když tedy píšeš text, myslíš na to, že ho budeš případně zpívat?

Jak kdy. Někdy píšu a v hlavě už mi zní jistá melodie, jindy píšu báseň s vědomím, že to bude jen čistá poezie. Nepoužívám žádný univerzální způsob psaní. * Vždycky ale rád spolupracuju. Jako třeba teď Brenem. Skvěle se nám spolu dělá. Bren se sice trochu ježí, když se má učit moje písně, ale snad ho k tomu postrčím.

Co chystáte s Brenem pod Vesuv?

Zahrajeme většinou vlastní písničky - nějaké moje, nějaké Brenovy - plus dva tři covery: možná nějakého Bruce Springsteena nebo Cata Stevense.

Obvykle hrajeme na konci vesuvského koncertu jednu dvě písničky společně s hostem.

Hm, to bychom mohli dát třeba?

Lucien Zell: "Jsem lovec"

Napsal uživatel Honza Řepka
Pátek, 13 Duben 2007 02:00

No tak, všechno prozrazovat nemusíme, že ano?